

кормовиробництва / Г.Є. Мазнев, О.О. Красноручський, О.Ю. Бобловський, О.О. Артеменко, С.О. Заїка // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Ринкові трансформації та економічний механізм підвищення ефективності підприємств аграрного сектора», 8-9 жовтня 2009 року. — Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2009. - С. 197-199.

4. Петренко Р.О. Економічна ефективність виробництва м'яса в сільськогосподарських підприємствах Харківської області / Р.О. Петренко // Вісник ХНАУ. – 2009. – № 9. – С. 279–284.

5. Прогресивні технології вирощування кормових культур / За ред. Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнева. – Харків: «Майдан». – 2008. – 333 с.

6. Прогресивні технології польового кормовиробництва в контексті реставрації тваринницької галузі / Вісник ХНАУ: Економіка АПК і природокористування. - 2009. - Вип. 10. - С. 50-60.

7. Технології вирощування кормових культур при різному ресурсному забезпеченні / За ред. Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнева. – Харків: ХНТУСГ. – 2008. – 488 с.

8. Харенко А.О. Ефективність виробництва м'яса ВРХ та напрями її підвищення в сільськогосподарських підприємствах / А.О. Харенко, О.Л. Бурлай // Зб. наук. праць Уманського національного університету садівництва. – 2011. – Вип. 76. – Ч. 2. – С. 384–393.

9. Яців С.Ф. Формування ефективності м'ясного скотарства у сільськогосподарських підприємствах / С.Ф. Яців, В.Ю. Станько // Агросвіт. – 2016. – № 13–14. – С. 12–17.

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ НА ОСНОВІ ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Теницька В.А., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Науковий керівник – к.е.н., доцент Малій О.Г.

У процесі обґрунтування кредитних відносин важливим напрямом аналізу є оцінка кредитоспроможності позичальника. Рівень кредитоспроможності є динамічною інтегральною характеристикою фінансового стану позичальника, адже платіжні можливості підприємства протягом всього періоду існування заборгованості постійно змінюються.

Фінансові проблеми підприємств вивчали відомі вітчизняні вчені М.Дем'яненко, В.Лагутін, Л.Примостка, І. Школьник та багато інших дослідників. Поряд з тим, питання оцінювання кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств, залишаються актуальними.

Метою статті є аналіз існуючої сучасної методики оцінювання кредитоспроможності позичальника.

Визначення кредитоспроможності наведено у Положенні про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями: «Кредитоспроможність – наявність у боржника передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки» [6].

При цьому кожен комерційний банк розробляє внутрішнє положення про порядок оцінки фінансового стану позичальника, в якому зобов'язаний врахувати основні показники, встановлені Положенням НБУ та обґрунтовує і визначає методику врахування додаткових показників, необхідних при формуванні резерву для відшкодування втрат за кредитними операціями та мінімізації ризиків від неповернення боргу через неплатоспроможність позичальників.

У практиці оцінки кредитоспроможності позичальників в Україні реалізується уніфікований підхід щодо формування інтегрального показника фінансового стану

позичальника із застосуванням дискримінантних моделей для різних видів діяльності суб'єктів підприємницької діяльності у різних системах бухгалтерського обліку та звітності.

Інтегральний показник фінансового стану позичальника – юридичної особи обчислюється в результаті зважування визначеної комбінації фінансових коефіцієнтів із застосуванням багатофакторної дискримінантної моделі [8].

Положення передбачає різні моделі розрахунку інтегрального показника для підприємств з урахуванням виду економічної діяльності.

Модель розрахунку інтегрального показника позичальника – юридичної особи для підприємств сільського господарства, що використовують загальну систему бухгалтерського обліку та фінансової звітності має такий вигляд [1]:

,

де K_1 – коефіцієнт фінансової незалежності, який показує ступінь залежності підприємства від позикових джерел фінансування;

K_2 – коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом, який відображає рівень фінансування необоротних активів за рахунок власного капіталу підприємства;

K_3 – коефіцієнт рентабельності власного капіталу, який характеризує ефективність використання капіталу підприємства, інвестованого власниками;

K_4 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності до оподаткування та здійснення витрат, пов'язаних із запозиченнями;

K_5 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від звичайної діяльності до оподаткування, здійснення фінансових витрат та нарахування амортизації;

K_6 – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком;

K_7 – коефіцієнт оборотності оборотних активів, який характеризує ефективність використання оборотних активів підприємства.

0,2 – вільний член дискримінантної моделі, значення якого щорічно актуалізуються Національним банком України.

Клас позичальника – юридичної особи визначається залежно від значення інтегрального показника за останній звітний період. Положенням передбачено вісім рейтингових класів позичальника.

Нами було розраховано інтегральний показник фінансового стану Державного підприємства “Дослідного господарства “Кутузівка” Інституту сільського господарства Північного Сходу Національної академії аграрних наук України” на підставі даних фінансової звітності підприємства за 2016 рік:

$$Z = 1,3 \times 0,68 + 0,03 \times 1,53 + 0,001 \times 0,04 + 0,61 \times 0,06 + 0,75 \times 0,04 + 2,5 \times 0,03 + 0,04 \times 2,3 - 0,2 = 0,97$$

Згідно з одержаним значенням Z-показника, відповідно до Положення [6], Державне підприємство “Дослідне господарство “Кутузівка” можна віднести до другого класу позичальника – підприємство з “дуже високою кредитоспроможністю”.

Інтегральний показник позичальників-підприємств інших галузей включає дещо інший набір показників. При цьому до підприємств кожної галузі до кожного коефіцієнту використовується свій вагомий параметр. Так, якщо до підприємств сільського господарства до коефіцієнту фінансової незалежності використовується параметр 1,3, то до підприємств переробної промисловості до того ж коефіцієнта – 0,95, до коефіцієнту рентабельності продажу за фінансовими результатами від звичайної діяльності до оподаткування до підприємств сільського господарства використовується параметр 0,61, то до підприємств торгівлі – 0,16.

Таким чином, особливістю сучасної методики на основі визначення інтегрального показника фінансового стану, є орієнтація на проведення ретроспективного аналізу фінансово-господарської діяльності позичальника на підставі фінансової звітності підприємства за декілька попередніх звітних періодів. Розглянута методика не враховує такий важливий показник, як очікуваний грошовий потік, який дає можливість оцінити майбутню платоспроможність

позичальника. Таким чином в методиках відсутній фінансовий прогноз [2]. Разом з тим, показники звітності, яка складається на визначену дату, є моментними і не відображають повністю процесів, які відбуваються за період між датами складання звітності [4].

Розглянута методика, направлена, на аналіз фінансових показників (платоспроможність, ліквідність, рентабельність) і не враховує нефінансову інформацію - кредитну історію позичальника, рівень менеджменту, відповідальність та репутацію керівника та її вплив на якість потенційної позики [3].

Основним критерієм у формуванні кредитних відносин між комерційним банком і позичальником є кредитоспроможність останнього. Недосконалість методики щодо оцінювання кредитоспроможності позичальників може знизити ефективність кредитної діяльності та призвести до збільшення ризиків неповернення боргу через неплатоспроможність позичальників.

Література.

1. Малій О.Г. Використання багатофакторного дискримінантного аналізу в процесі оцінювання кредитоспроможності / О.Г. Малій // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: "Міськдрук", ХНТУСГ, 2017. – Вип.185.- С.259-268.
2. Малій О.Г. Кредит як джерело фінансування агробізнесу / О.Г. Малій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. – 2016 – Вип.172. – С.132-141.
3. Малій О.Г. Кредитоспроможність позичальника: особливості аграрної сфери / О.Г. Малій // Економіка АПК. 2004. №5. – С.89-98.
4. Малій О.Г. Оцінка фінансового забезпечення агроформувань / О.Г. Малій // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2015.- Вип.161.- С.227-232.
5. Матеріали офіційного сайту Національного банку України (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
6. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків: Затверджено Постановою Правління НБУ від 25.01.2012 № 23 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0474-0016>.
7. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: Навч. посібник / Л.О. Примостка. – К.: КНЕУ, 1999. – 280с.
8. Фінансовий аналіз. – Навч. Пос. / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К.: "Центр учбової літератури", 2016. – 368с.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

*Тищенко Ю.О., Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка
Науковий керівник – к.е.н., доцент Дудник О.В.*

Інноваційна діяльність є великим поштовхом для розвитку економіки, гарантією високоефективного бізнесу, особливо у сучасних умовах господарювання. Модернізація та оновлення техніки та технологій виробництва, товарного асортименту, вдосконалення систем організації і управління дозволяють підприємствам пристосувати свою продукцію до вимог ринку, підтримувати необхідний рівень попиту, скорочувати витрати, покращувати фінансові та економічні результати діяльності, забезпечити конкурентоспроможність виробленої продукції на ринках збуту. Все більше успіх та фінансову стійкість підприємств визначають нові ідеї і продукти, прогресивні технології й організаційні рішення, а тому питання щодо впровадження інноваційної діяльності аграрних підприємств не втрачають своєї актуальності та потребує додаткових наукових пошуків.